

ازدواج امام جواد(ع) با دختر مأمون

کلید واژه: امام جواد(ع) ، ازدواج ، مأمون ، ام الفضل
پرسش: چرا امام جواد (ع) داماد مأمون شدند؟
پاسخ:

فهرست مندرجات

- ۱ - هدف مأمون از ازدواج امام جواد(ع) با دخترش
 - ۱.۱ - نظارت بر رفتار امام جواد(ع)
 - ۱.۲ - جذب حکومت
 - ۱.۳ - جلوگیری از اعتراض علویان
- ۲ - عوامل و علت ازدواج امام جواد(ع)
 - ۲.۱ - اجبار امام به ازدواج
 - ۲.۲ - حفظ شیعیان
 - ۲.۳ - حفظ دین
- ۳ - پانویس
- ۴ - منبع

هدف مأمون از ازدواج امام جواد(ع) با دخترش

ازدواج امام جواد(ع) با دختر مأمون(ام الفضل) از مسایلی است که اظهار نظر قطعی درباره آن مشکل است؛ ولی می توان برخی عوامل را تأثیر گذار دانست. ازدواج حضرت جواد(ع) با ام الفضل هم از ناحیه حضرت قابل بررسی است و هم از ناحیه مأمون که چه اهدافی از ازدواج دختر خود با امام جواد(ع) داشت. به نظر می رسد مأمون اهداف زیر را دنبال می کرد:

← نظارت بر رفتار امام جواد(ع)

مأمون با فرستادن دختر خود به خانه امام می خواست آن حضرت را همیشه زیر نظر داشته باشد و دختر مأمون نیز در انجام این رسالت موفق بود، زیرا در خیر چینی و گزارشگری ماهر بود.

← جذب حکومت

مأمون تصور می کرد با این وصلت امام جواد(ع) را مجذوب مادیات و امکانات سلطنتی نموده و به قداست و حرمت امام لطمه وارد نماید؛ غافل از این که امام جواد(ع) یکی از زاهد ترین امامان بوده و جذب دستگاه حکومت نمی گردید.

← جلوگیری از اعتراض علویان

دشمنی مأمون با علویان موجب شد که آنان علیه وی اعتراض نموده و حکومت او را متزلزل کنند. مأمون با این ازدواج قصد داشت خود را علاقه مند به امام نشان دهد، در نتیجه شیعیان قیام نکنند. طبیعی بود که مأمون جهت تحقق اهداف فوق شدیداً امام را تحت فشار قرار داد و برای این وصلت از همه راهکارها و اهرم ها بهره گرفت.

عوامل و علت ازدواج امام جواد(ع)

به نظر می رسد عوامل زیر در ازدواج امام جواد(ع) تأثیر گذار بود:

← اجبار امام به ازدواج

پی تردید ازدواج امام جواد(ع) با دختر مأمون خواسته امام نبوده و این ازدواج مانند ازدواج های معمولی که مبتنی بر خواست و رعایت شرایط باشد، صورت نگرفت. زیرا امام جواد(ع) می دانست که مأمون پدرش امام رضا(ع) را به شهادت رسانده و یکی از دشمنان خاندان اهل بیت پیامبر(ص) و شیعیان است. از سوی دیگر حکومت مأمون و جاهت قانونی و مشروعیت نداشت. مأمون جهت رسیدن به اهداف خود شدیداً امام را تحت فشار قرار داد و حتی حضرت را تهدید نمود. برخی عقیده دارند که اگر امام ازدواج نمی کرد، ممکن بود امام را ترور کند.^[۱]

گرچه در قاموس ائمه(ع) ترس از مرگ وجود ندارد، ولی در آن مقطع زنده بودن و رهبری او نقش بنیادی در حفظ دین و مصالح مسلمانان داشت. یکی از نویسندگان می نویسد: «به نظر می رسد که موافقت امام با این ازدواج عمدتاً بر اثر فشاری بود که مأمون بر امام وارد کرد».^[۲] مسئله فشار و اجبار در مسئله پذیرش ولایتعهدی از طرف امام رضا نیز عامل اصلی بوده است.

← حفظ شیعیان

یکی از استراتژی های مهم خلفای اموی و عباسی، شیعه ستیزی بوده و آنان از هیچ جنابیتی علیه علویان دریغ نکرده و به آزار و زندانی و قتل آنان می پرداختند. از سوی دیگر یکی از سیاست های مهم ائمه(ع) حفظ شیعیان بود، چنانکه امام حسن(ع) یکی از علل صلح خویش را حفظ شیعیان بیان نمود.^[۳] ائمه(ع) سعی می کردند با اتخاذ سیاست و راهکارهای منطقی و معقول به حفظ شیعیان بپردازند، گرچه ممکن بود اتخاذ راهکار حفظ شیعیان، شخصیت آن ها را زیر سؤال ببرد. شاید امام جواد(ع) از ازدواج با دختر مأمون، حفظ شیعیان را دنبال می کرد. طبیعی بود که مأمون با ازدواج دخترش با امام جواد(ع) تا اندازه ای از سیاست خصمانه خود علیه شیعیان پرهیز می کرد، زیرا به حسب ظاهر با امام شیعیان رابطه فامیلی برقرار کرده بود.

← حفظ دین

شاید ازدواج امام جواد(ع) با دختر مأمون نوعی تکلیف بود تا امام جواد(ع) با این ازدواج بتواند به حفظ دین و تبلیغ آن بیشتر خدمت کند؛ امام با نفوذ در مرکز حکومت سعی می کرد تا اندازه ای از سیاست دین ستیزی مأمون جلوگیری نماید و به جامعه دینی خدمت کند. با اتخاذ سیاست های منطقی ، به رغم آن که با **ام الفضل** ازدواج نمود، تحقق اهداف مأمون را در خصوص ازدواج دخترش غیر ممکن ساخت.

پانویس

۱. ↑ مهدی پیشوایی، سیره پیشوایان، ص ۵۵۹
۲. ↑ مهدی پیشوایی، سیره پیشوایان، ص ۵۵۹
۳. ↑ اخبار الطوال، أبو حنیفة دینوری، ص ۲۲۰

منبع

سایت مرکز ملی پاسخگویی به سوالات دینی

رده‌های این صفحه : [تاریخ معصومان](#) | [تاریخ زندگانی امام جواد](#) | [همسران امام جواد](#)